

Mottagare
Tekniska nämnden

Åtgärdsprogram för luftpartiklar (PM10)

Förslag till beslut

1. Tekniska nämnden beslutar att godkänna förslaget till åtgärdsprogram och överlämna till regionstyrelsen för slutligt antagande i regionfullmäktige.
2. Tekniska nämnden ger, under förutsättning att åtgärdsprogrammet antas i regionfullmäktige, i uppdrag till teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen att svara för programmets genomförande, uppföljning och återrapportering.
3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i februari 2025 att miljö- och byggnämnden skulle ta fram ett nytt åtgärdsprogram för luftpartiklar (PM10), vilket har utförts genom en förvaltningsövergripande arbetsgrupp i bred samverkan internt och externt, samt med stöd av SLB-analys och Naturvårdsverket.

Åtgärdsprogrammet har under framtagandeprocessen varit ute på ett lagenligt samråd. Samrådstillfällen har anordnats med allmänhet och näringsliv, och inkomna synpunkter har besvarats i samrådsredogörelsen. En lagenlig miljöbedömning följer också med programmet.

Syftet med åtgärdsprogrammet är att säkerhetsställa en god luftkvalitet utomhus på Gotland. Målet är att klara nya gränsvärden för PM10 årligen från 2026, så att miljökvalitetsnormen kan uppnås.

Det nya åtgärdsprogrammet ersätter det tidigare programmet. Som underlag har åtgärderna för 2019–2025 utvärderats och en omvärldsanalys av andra kommuners åtgärder har utförts. Effekten av vissa åtgärder har beräknats av SLB-analys.

Indelning har gjorts mellan åtgärder med direkt effekt och förebyggande insatser, för att rapporteringskravet till EU inte ska bli för omfattande.

Åtgärdsprogrammet är framtaget i samverkan med Trafikverket, som har med egna åtgärder.

Miljö- och byggnämndens tillsynsansvar har förtydligats. Väghållares åtgärder har förankrats för att skapa samsyn och underlätta tillsynsprocessen.

Arbetsgrupp och styrgrupp kommer göra årlig uppföljning. Under 2028 ska en omfattande utvärdering återrapporteras till nämnderna.

Befintlig anslagsram täcker de flesta åtgärder. Det kan krävas extra finansiering till större investeringar inom trafikräkning, trafikplanering och grön infrastruktur. Finansieringsbehovet skulle kunna öka framöver om mätningar visar att fler åtgärder behövs. Om ytterligare finansiering efterfrågas bör politiken godkänna detta, om det behövs för att följa åtgärdsprogrammet och/eller för att miljö kvalitetsnormen ska kunna klaras.

Åtgärdsprogrammet går som beslutsärende till både tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden, före antagande i regionfullmäktige.

Bedömning

Barn- och genusperspektiv - Barn är en grupp som är extra känsliga för negativa konsekvenser av luftföroreningar, varpå åtgärdsprogrammet direkt syftar till att förbättra barns hälsa och välmående.

Landsbygdsperspektiv - Åtgärdsprogrammet fokuserar på Visby, men innehåller åtgärder som mätning av luftkvalitet i en annan tätort på Gotland. Vikten av denna åtgärd belystes särskilt under samrådsfasen av lokala aktörer på annan tätort.

Ekonomisk konsekvensanalys - Programmet innehåller kostnadsuppskattningar för respektive åtgärd. Det kan komma att kräva tillskott av finansiering, vilket om så sker kommer tas i dialog med politiken för beslut.

Miljö- och klimatperspektiv - Luftkvalitet är en mycket viktig miljöfråga, och en förutsättning för en god levnadsmiljö på Gotland. Genom åtgärderna väntas Gotland få förutsättningar för att klara miljö kvalitetsnormen för luft. Programmet innehåller också flera åtgärder som väntas ha positiv påverkan för minskade utsläpp, exempelvis ökade insatser för hållbar mobilitet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2026-03-25

Förslag till åtgärdsprogram för luftpartiklar (PM10)

Åtgärdsprogram bilaga 1 - Delegationsbeslut och undersökning om betydande miljöpåverkan

Åtgärdsprogram bilaga 2 - Samrådsredogörelse

Åtgärdsprogram bilaga 3- SLB 37;2025 Beräkningar av åtgärder mot höga partikelhalter (PM10) som underlag till åtgärdsprogram för Visby, Gotland

Teknik- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Lise Langseth

Teknik- och samhällsbyggnadsdirektör

Skickas till

Regionstyrelsen, RS 2025/514